

Na osnovu člana 73 stav 1 tačka 22 Statuta Prijestonice Cetinje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 49/18 i 09/19), i člana 12 alineja 2 Odluke o osnivanju Turističke organizacije Prijestonice Cetinje ("Službeni list RCG - opštinski propisi, br. 35/04 i 40/06), Skupština Prijestonice Cetinje na sjednici održanoj dana _____2019.godine, donijela je

O D L U K U

O DAVANJU SAGLASNOSTI NA PROGRAM RADA I FINANSIJSKI PLAN TURISTIČKE ORGANIZACIJE PRIJESTONICE CETINJE ZA 2019.GODINU

Član 1

Daje se saglasnost na Program rada i Finansijski plan Turističke organizacije Prijestonice Cetinje za 2019.godinu, broj 48/19 i 49/19.

Član 2

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore - opštinski propisi".

Broj: _____

Cetinje, _____2019.godine

SKUPŠTINA PRIJESTONICE CETINJE

P R E D S J E D N I C A,

Maja Četković

O B R A Z L O Ź E N J E

PRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ODLUKE

Pravni osnov za donošenje Odluke sadržan je u članu 73 stav 1 tačke 22 Statuta Prijestonice Cetinje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 49/18 i 09/19), kojim je propisano da Skupština daje saglasnost na Program rada i Finansijski rad javnih službi čiji je osnivač Prijestonica, kao i u članu 12 alineja 2 Odluke o osnivanju Turističke organizacije Prijestonice Cetinje ("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 35/04 i 04/06), kojim je propisano da Skupština Prijestonice daje saglasnost na programe razvoja Organizacije i mjere za njegovo ostvarivanje.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE ODLUKE

Skupština Turističke organizacije Prijestonice Cetinje, je na sjednici održanoj dana 24.05.2019.godine donijela Odluku broj 407/19, kojom se usvaja Program rada i Finansijski plan Turističke organizacije Prijestonice Cetinje za 2019.godinu. Pozitivno mišljenje na realizaciju planiranih aktivnosti za 2019.godinu dala je Nacionalna turistička organizacija Crne Gore dana 18.02.2019.godine. Takođe pozitivno mišljenje na Program rada i Finansijski plan Turističke organizacije Prijestonice Cetinje za 2019.godinu dao je Izvršni odbor Turističke organizacije Prijestonice Cetinje dana 28.02.2019.godine i Nadzorni odbor Turističke organizacije Prijestonice Cetinje dana 05.03.2019.godine.

SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE ODLUKE

Za realizaciju ove odluke nijesu potrebna materijalna sredstva.

SEKRETARIJAT ZA FINANSIJE I EKONOMSKI RAZVOJ

SEKRETARKA,

Branka Radović,dipl.ecc

TURISTIČKA ORGANIZACIJA PRIJESTONICE CETINJE

PROGRAM RADA ZA 2019.

Cetinje, decembar 2018.

SADRŽAJ

UVOD	3
I. Rezultati u 2018. godini	4
II. Osnovni ciljevi za 2019. godinu	5
III. Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta	8
IV. Informativno-propagandna djelatnost	8
IV a. Informativna djelatnost	8
IV b. Infopunktovi	9
IV c. Prezentacija na internet stranici i drugim socijalnim mrežama	10
IV d. Realizacija kampanje u elektronskim medijima	10
IV e. Promotivni nastupi	11
IV f. Studijske grupe	12
IV g. Monografija, brošure, flajeri	12
V. Unaprjeđenje saradnje sa obrazovnim institucijama	13
VI. Institucionalne aktivnosti	14
VII. Kalendar manifestacija	17
ZAKLJUČAK	19

UVOD

Program rada obuhvata aktivnosti koje Turistička organizacija Prijestonice Cetinje planira sprovesti u 2019. godini.

Osnov za pripremu ovog programa su, prije svega, rezultati koji su ostvareni u tekućoj, 2018. godini uz iskustva prethodnih godina. Tokom pripreme ovog programa su uzeti u obzir i drugi elementi neophodni za sveobuhvatan realističan pristup izrade istog, aktuelno stanje u turizmu u Crnoj Gori i regionu, a time i stanje u Prijestonici. Takođe, nakon obavljenog razgovora sa velikim brojem subjekata iz Prijestonice čiji je zajednički imenitelj turizam kao i upravom grada prikupljene su sugestije, primjedbe i prijedlozi koji su pomogli određivanju strategije kojom se nastoji doprinijeti poboljšanju ukupnog turističkog ambijenta.

Programom rada Turističke organizacije Prijestonice Cetinje za 2019. godinu su određeni prioritetni ciljevi, dok sve ono što će se ostvariti izvan toga će biti od opšteg interesa.

Jedan od osnovnih zadataka lokalne turističke organizacije je unaprjeđenje i promocija izvornih vrijednosti područja opštine, a time i sve aktivnosti Turističke organizacije Prijestonice Cetinje se realizuju u cilju promocije grada kao kvalitetne, atraktivne i raznovrsne turističke destinacije tokom cijele godine.

I REZULTATI U 2018. GODINI

Pored iscrpnog izvještaja o radu za 2018. godinu koji je u pripremi, u kratkom osvrtu slijede ostvareni rezultati zaključno sa novembrom mjesecom 2018. godine.

Kada je riječ o izletničkim gostima za 11 mjeseci 2018. godine Prijesticu evidentirana je brojka od 151.853 što je za 13.209 više nego što je ostvareno za cijelu 2017. godinu koja je bila rekordna od kada se u Turističkoj organizaciji Prijestonice Cetinje vodi precizna evidencija. U strukturalnom smislu, a iz vizure jezičke osobnosti najbrojniji su izletnici ruskog govornog područja 25.590, slijede izletnici koji govore francuski jezik 15.388, pa engleski (ovdje je riječ o posjetiocima iz SAD) 12.061, Poljaci 10394, Ex yu 9.617...¹

Blagi pad se, na osnovu podataka od strane MONSTATA reflektovao po broju ostvarenih noćenja za period od deset mjeseci u odnosu na isti period od prethodne godine. Naime, u 2018. godini ta brojka je 45.785 noćenja dok je u 2017. za isti period iznosila 49.171. Smatramo da ovaj podatak ne korespondira sa stvarnim stanjem iz razloga što je na Cetinju znatno veći broj smještajnih kapaciteta privatnog karaktera nego što je bio u prethodnoj godini. Takođe, jedan od razloga sigurno je u činjenici da brojni izdavaoci nijesu registrovani što se jednostavno može utvrditi putem interneta gdje isti plasiraju svoje ponude (airbnb, booking, tripadvisor, trivago...). Ovo su važni pokazatelji i izazovi u smislu kreiranja predstojeće turističke sezone na osnovu kojih, ukoliko nadležne institucije isprave nepravilnosti, možemo računati na značajan porast, a time i kvalitet usluge u odnosu na prethodne godine.

U smislu podsticanja, koordiniranja i organizovanja kulturnih, umjetničkih, zabavnih, privrednih, sportskih i drugih manifestacija koje doprinose obogaćivanju turističke ponude u ovoj godini smo uradili najviše. U poređenju sa 2017. koja je bila izuzetna sa ustaljenim tradicionalnim i nekim novim manifestacijama (više od 20-tak) u 2018. smo nastojali obuhvatiti sve i suštinski smo uspjeli duplirati taj broj (više od 40-tak). Raznovrsnošću programa, oživljavanjem nekih novih-starih lokacija smo uspjeli, kako lokalnom stanovništvu tako i turistima koji su boravili u tom periodu u Prijestonici, pružiti u najvećoj mjeri prijatan ugođaj i učiniti boravak u Prijestonici sadržajnijim i ljepšim. Mišljenja smo da neke manifestacije nijesu u potpunosti opravdale očekivanja, ali i to je jedna od smjernica koja će nam biti od koristi u 2019. godini.

Brojni noviteti u ponudi: električni vozići, bicikli, intenzivna saradnja sa obrazovnim institucijama sa novim pristupima, nove manifestacije i sl. su obilježile 2018. godinu, a zadovoljstvo turista i lokalnog stanovništva nas obavezuje da i u predstojećoj godini ostvarimo više od zacrtanih ciljeva.

---

¹ Izvor TOPC: Statistika se odnosi na prvih devet mjeseci 2018. godine, zaključno sa septembrom mjesecom.

II OSNOVNI CILJEVI ZA 2019. GODINU

Turistička organizacija Prijestonice Cetinje će i u 2019. godini, shodno načelima zbog kojih je i osnovana raditi na unaprjeđenju i promociji vrijednosti područja Prijestonice u funkciji razvoja turizma.

Pored svih aktivnosti koje namjeravamo realizovati, targetirali smo one kojima ćemo dati prioritet kako bi u potpunosti smanjili mogućnost da prilikom izrade programa rada za 2020. dođemo u situaciju da iste ciljeve ponovo postavljamo kao prioritetne. Ipak, uvijek se treba ograditi jer vrlo često rješavanje ne zavisi isključivo od nas, a to je jedan od ključnih problema svake institucije, organizacije i sl.

Planirane stavke će u ovom poglavlju biti ukratko obrazložene dok detaljniji opis slijedi u posebno obrađenim poglavljima.

- Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Shodno novim zakonima, izmjenama važećeg Zakona o turističkim organizacijama, Zakona o zaradama u javnom sektoru i dr., kao i potrebama koje su se nametnule sa novim ponudama neophodno je pristupiti realizaciji Unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta u Turističkoj organizaciji Prijestonice Cetinje.

- Informativno propagandna djelatnost

Turistička organizacija Prijestonice Cetinje će u 2019. godini nastaviti sa reprintom postojećeg propagandnog materijala. U planu je i izrada doradenog i dopunjenog informatora o turističkoj ponudi Cetinja sa kontakt informacijama kao i drugog potrebnog informativnog materijala. U fokusu našeg interesovanja je konačna realizacija Monografije Cetinje.

- Unaprjeđivanje saradnje sa obrazovnim institucijama

Na osnovu brojnih aktivnosti realizovanih u 2018. godinu u saradnji sa obrazovnim institucijama smo uvidjeli da su zaista imale pozitivne reakcije kako kod samih učesnika/aktera tako i kod lokalnog stanovništva i turista koji su boravili na Cetinju tokom njihovog održavanja. Obzirom da je već stvorena dobra baza neophodno je nadograditi postojeće projekte i eventualno dati šansu novima.

- Unaprjeđivanje postojećih i kreiranje novih manifestacija i događaja tokom godine

Turistička organizacija Prijestonice Cetinje će u 2019. godini nastaviti da promoviše i organizuje manifestacije koje će se naći u novom kalendaru manifestacija, a koje su od bitnog značaja za promociju ponude Cetinja. Cilj ovih manifestacija je učiniti sadržajnijim boravak turista koji borave u Prijestonici ali i podstaći sve one koji planiraju doći na Cetinje. 2018. godina je sa preko 40 različitih aktivnosti i manifestacija nam omogućila da uvidimo što je ono što je bilo dobro i isto tako što nije ispunilo naša očekivanja. S tim u vezi, TOPC će filtrirati izbor za 2019. godinu.

- Institucionalne aktivnosti

U cilju podizanja kvaliteta turističke ponude, unapređenja odnosa cijene i kvaliteta, kreiranja promocije turističkog proizvoda i osmišljavanju animacije tržišta u želji za produženjem turističke sezone, Turistička organizacija Prijestonice Cetinje saraduje sa brojnim institucijama i radi na brojnim projektima. Ovo se prevashodno odnosi na Nacionalnu Turističku organizaciju, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo kulture i druge institucije uz podrazumijevanu saradnju sa lokalnom samoupravom. S tim u vezi, priprema projekata iz 2018. godine će u 2019. imati za cilj realizaciju istih.

- *Elektromobilnost – Prevoz za sve*

Rezultati ostvareni u 2018. kada je riječ o električnim vozilima i „O bike“ biciklima nas obavezuju da nastavimo i još više doprinesemo očuvanju životne okoline. I drugi argumenti poput zdravih stilova života, oslobađanja prostora u parking zonama i dr. nameću unaprjeđivanje ambijenta i u ovom pravcu. Projektom *Prevoz za sve* želimo obezbijediti 10-tak bicikla na elektro-pogon ali i odgovarajućih stanica za punjenje kako bi omogućili i starijoj populaciji mogućnost individualnog užitka obilaska grada i kulturno-istorijskih atrakcija u samostalnoj režiji.

- *Turističko obilježavanje kulturnih dobara*

Kada je riječ o planiranim aktivnostima iz 2018. godine vezanih za turističku signalizaciju treba istaći da smo brojnim formalno-pravnim procedurama bili spriječeni realizovati imenovani projekat. Ipak, vrijeme koje smo utrošili u prikupljanju neophodne dokumentacije ali i traženja podrške i partnera neophodnih za definisanje strateških ciljeva nam daje za pravo da je potrošeno vrijeme racionalno upotrijebljeno i da u 2019. godini možemo realizovati ovaj izuzetno značajan projekat.

➤ *Kulturni vodič*

Kulturni vodič Prijestonice Cetinje je nastavak uspješno započetog projekta u 2017.godini, koji je trajao 12 mjeseci i okupio veliki broj posjetilaca. Za godinu dana trajanja projekta u saradnji sa kulturnim i obrazovnim institucijama doprli smo i zainteresovali blizu 30.000 potencijalnih posjetilaca/gostiju. Imajući u vidu uspješnost istog nameće se potreba za kontinuiranom promocijom i valorizacijom kulturno – umjetničkih vrijednosti Prijestonice Cetinja.

● *Kućice-šandovi*

Nabavkom tipskih kućica smo već značajno doprinijeli uređivanju ambijenta koji se odnosi na prodaju suvenira na parking prostoru Staro igralište - Čipur ali, prije svega, stvorili optimalne uslove za sve one koji se bave prodajom suvenira, rukotvorina i ostalih proizvoda domaće radinosti. Od izuzetne važnosti je i vizualni izgled obzirom da lokacija na koju se nalaze je prva gdje većina turista ostvare prvi susret sa Prijesticom. Kako bi ih učinili što atraktivnijim namjera nam je u saradnji sa učenicima srednje likovne škole „Petar Lubarda“ ih oslikati u formi murala sa prikladnim motivima.

III UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA I SISTEMATIZACIJA RADNIH MJESTA

Donošenjem na snagu novih zakona, izmjenama i dopunama aktuelnog Zakona o turističkim organizacijama, Zakona o zaradama u javnom sektoru i drugih obavezujućih akata uz novonastale potrebe koje su stvorene obogaćivanjem turističke ponude u Prijestonici nametnula se potreba za novim uređenjem Unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta u skladu sa važećim zakonskim propisima države Crne Gore.

Različiti pristupi kao i izmjene u načinu poslovanja koje su nužne u cilju zadovoljenja novih potreba nas uslovljavaju za prilagođavanjem Unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Turističkoj organizaciji Prijestonice Cetinje uređuje se unutrašnja organizacija poslova TOPC, utvrđuju potrebna radna mjesta, skup poslova koji čine radno mjesto, uslovi potrebni za rad na određenom radnom mjestu i broj izvršilaca za svako radno mjesto.

Namjera je postići što optimalniji oblik organizacije koji će omogućiti ostvarenju što boljih rezultata, a u kojem će zaposleni imati jasno definisane referate u skladu sa obrazovanjem i stručnim vještinama kako bi rad bio što efikasniji, a rezultati bolji.

Shodno navedenom jedan od prioriteta u 2019. godini je završiti Unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta.

IV INFORMATIVNO PROPAGANDNA DJELATNOST

IV a. Informativna djelatnost

Turistička organizacija Prijestonice Cetinje obavlja informativno propagandnu djelatnost i saraduje sa svim subjektima sa područja opštine u cilju bolje turističke valorizacije promocije i kvalitetnije ponude. Upravo prikupljanje podataka i informacija o cjelokupnoj ponudi jeste preduslov za obavljanje blagovremene i tačne informisanosti. Ono što je bila potvrđena praksa u prethodnom periodu po kojoj je TOPC prepoznata će se nastaviti i u narednoj godini. Svim zainteresovanim subjektima koji nam se obrate telefonskim putem, putem faxesa, mail-a, na našim nalogima na društvenim mrežama ili dođu na naše infopunktove i traže informacije bilo koje vrste se stavljamo na raspolaganje pa čak i onda kada one izlaze iz okvira naših nadležnosti. Najčešći upiti se odnose na informacije o smještaju, cijenama, transportu, ishrani, kulturno-zabavnim programima, sportskim manifestacijama...

(Realizacija tokom cijele godine)

IV b. Infopunktovi

Na žalost ovo je jedna od stavki koje su bile obuhvaćene programom rada iz 2018. godine, a nije se uspjela realizovati. Ne želeći tražiti opravdanje za nepostignuto samo napominjemo da planirani, a na kraju nedovršeni odnosno nesprovedeni elaborat Sekretarijata za održivi razvoj i infrastrukturu koji je trebao donijeti rješenja, a čija izvjesnost nije bila u domenu nadležnosti TOPC, nije realizovan. Time, ova stavka je upitna i za narednu godinu, obzirom na zavisnost od drugih subjekata. Od izuzetnog značaja su lokacije na kojima bi trebali biti naši infopunktovi. Pored infopunkta na Starom igralištu Čipur tokom sezone kada je frekvencija turista u istorijskom jezgru velika neophodno je imati vizuelno prepoznatljiv i pristupačan prostor u kojem bi turisti bili servisirani na najbolji način.

TOPC je na ovaj problem ukazala još krajem 2017. i obraćala se dopisima u 2018. (Direkciji za imovinu Prijestonice Cetinje i Sekretarijatu za održivi razvoj i infrastrukturu). Takođe, TOPC je identifikovala i pozicije na kojima bi najviše mogla pružiti turistima i plan nam je da u 2019. budemo prisutni na predviđenim lokacijama za opšti interes.

Shodno navedenom slijedi isto obrazloženje koje je bilo navedeno u Program rada za 2018. godinu. Naime, već pomenutim, elaboratom o privremenim objektima u istorijskom jezgru grada smo uz asistenciju Sekretarijata za urbanizam identifikovali lokacije na kojima je nužno biti u centru ne samo turističkih već i ostalih zbivanja u gradu. Planirano je da na jednoj od lokacija, na Dvorskom trgu u neposrednoj blizini Ateljea DADO ili u blizini Biljarde, bude infokiosk TOPC. Time bi u potpunosti bili u centru dešavanja kako na trgu tako i Njegoševoj ulici. Neposredna blizina pošte, banke, restorana, muzeja i drugih znamenitosti će olakšati i poboljšati ukupan servis turistima. Druga pozicija, za koju će biti neophodne dodatne procedure, je lokacija nekadašnje poslastičarnice „Tara“ na autobuskoj stanici. Punkt turističke na ovoj lokaciji bi bio jednako strateški važan kako zbog evidencije i upućivanja tako i zbog ukupnog utiska svih posjetilaca o samom gradu. Na žalost, trafika u kojoj je nekad bio ovaj mali ugostiteljski objekat je zapuštena i ruži sliku grada. To je i razlog više da se TOPC ustupi pomenuta lokacija. Obzirom da formalno-pravne procedure i imovinski odnosi ne idu u prilog našim namjerama treba naglasiti rezervisanost po pitanju ove lokacije i njene realizacije.

Takođe, ukoliko dozvole okolnosti interesantne lokacije gdje bi TOPC trebala imati svoje prostore su Balšića pazar u jednom od dva postojeća kioska ili na Njegoševoj ulici (neposredna blizina Galerije DADO) u prostoru koji je trenutno ustupljen umjetnicima za izlaganje umjetničkih radova. Naravno, bilo bi pretenciozno biti zastupljen u više objekata nego što je neophodno. Ipak, ovo su pozicije koje su identifikovane kao adekvatne i ukoliko bi bar neka od njih bila ustupljena našoj organizaciji vidljivost i dostupnost bi bile riješene na pravi način.

Promocija turističke ponude Cetinja, kao osnovni zadatak, realizuje se u cilju kreiranja imidža i promocije Cetinja kao kulturne, atraktivne i raznovrsne turističke destinacije tokom cijele godine. Želeći doprinijeti ukupnom razvoju Cetinja, kao nezaobilazne turističke destinacije, smatramo da

je neophodno napraviti dobru sinergiju između gradskog (u prvom redu Trg kralja Nikole i zona Staro igralište Čipur) i ruralnog područja. Njeguši, Rijeka Crnojević, Lipska pećina su ponekad jedina mjesta koje turisti posjete. Sigurno je da turisti ne ponesu uvijek lijepe impresije sa ovih lokacija. Ono što smo u prethodnom periodu identifikovali, između ostalog, je da se brojni vidikovci nerijetko koriste kao odlagališta otpada. Takođe, pijačna prodaja na kojoj se bez selekcije istovremeno miješaju proizvodi domaće radinosti (vunene čarape, džemper, marame...) sa prehrambenim proizvodima (pršuta, sir, med...) šalju sliku loše uređenosti i pozicioniraju nas lošije nego što to objektivno zaslužujemo. Loša ekonomska situacija nam nalaže da imamo razumijevanja za ovakve i slične propuste ali i obavezuje da uradimo više po tom pitanju. Upravo iz tih razloga smo i pokrenuli inicijative kojima bi TOPC dobila neophodne nadležnosti na pomenutim lokacijama i područjima.

Ukoliko, pak, uoči predstojeće turističke sezone se ne pronade mogućnost ustupanja željenih lokacija odnosno prostora TOPC će alternativu tražiti u zakupu tj. rentiranju neophodnih prostora.

(Realizacija u I-II kvartal)

IV c. Presentacija na internet stranici i drugim socijalnim mrežama

Sajt Turističke organizacije Prijestonice Cetinje će u 2019.-toj godini biti u novom ruhu. Brojni dobronamjerni komentari, kritike i sugestije su nas opredijelile da TOPC mora osavremeniti odnosno modernizovati i učiniti pristupačanim svoj sajt. Uz konsultaciju sa stručnim kadrovima konkretno iz CIS-a Prijestonice smo identifikovali nedostatke postojećeg sajta, nefleksibilnost i zastarelost. Optimizacijom započetom u 2018. godini imamo cilj da bez obzira na geografske distance što brže i efikasnije plasiramo informacije i dopremo do što većeg broja korisnika. Ovom vrstom promocije smatramo da ćemo na efikasnije povezati kreativne i tehničke aspekte koje nudi internet. Redizajnom i redovnim ažuriranjem podataka na sajtu, novim atraktivnim fotografijama i aktivnostima koje TOPC realizuje ćemo postići veću informisanost posjetilaca, a time i povećati zainteresovanost za Cetinje kao turističku destinaciju.

Pored sajta nalozi na Facebook, Twiter i Instagram se redovno ažuriraju i bilježe konstantno povećanje pratilaca.

(Realizacija tokom cijele godine)

IV d. Realizacija kampanje u elektronskim medijima

U 2019. planiramo biti više zastupljeni na portalima. Svjedoci smo da sva dešavanja koja se planiraju realizovati iziskuju posebnu promociju. Pored sajta i socijalnih mreža neophodno je

oglasiti dešavanja i na najpraćenijim portalima. 2018. godina nas je naučila da bez obzira na promociju koju smo vršili putem već navedenih instrumenata uz billboard oglašavanje, putem postera, plakata, pozivnica ipak nijesmo dosegli do željenog broja korisnika/interesenata. Obzirom da su za ove usluge neophodna dodatna finansijska sredstva, novom strategijom odnosno saradnjom sa medijskom kućom ili info biroom ćemo pokušati naći dobru mjeru između uloga i benefita. Osim navedenog u planu je i novi paket mjera koji želimo primijeniti u cilju stimulisanja i informisanja javnosti u vezi sa registrovanim izdavaocima smještaja i smatramo da će putem portala i navedene predmetne kampanje koristi imati svi pružaoci usluga smještajnih kapaciteta.

Takođe, sve manifestacije i aktivnosti gdje se TOPC pojavljuje bilo u ulozi organizatora, suorganizatora ili podrške, a imaju za cilj unaprjeđenje turističkog ambijenta u Prijestonici će na ovaj način biti dostupnije krajnjim korisnicima.

(Realizacija tokom cijele godine)

IV e. Promotivni nastupi

Novi trendovi na turističkom tržištu i žestoka konkurencija nemeću potrebu da se turistička ponuda na što adekvatniji način servira gostu. Prevaziđen je model kada se gost čekao i kada je samo povratna informacija donosila određene rezultate. Ne samo u turizmu već i svim drugim industrijskim, ekonomskim granama se ide u susret klijentu. Svjedoci smo da kompanije sa svojim plasmanom proizvoda kucaju na vrata svojih korisnika. S tim u vezi, jasno je da Prijestonica kao mini turistička destinacija u sklopu jedne turističke destinacije kakva je Crna Gora treba biti predstavljena kako u regionu (ex yu tržište) tako i šire (Evropa), a po mogućnosti i više od navedenog.

S ciljem stvaranja uslova za aktiviranje turističkih resursa na teritoriji Prijestonice i aktiviranje područja koja su nedovoljno uključena u turistički promet, Turistička organizacija će nastupati na sajmovima turizma u državi i inostranstvu. Na taj način će se Cetinje, i svi njegovi potencijali, predstaviti na pravi način. Obzirom na ograničene resurse cilj je da budemo prisutni na tržištima koja su u konstantnom rastu ali isto tako i procijeniti odnosno pokušati predvidjeti koja su to tržišta koja uslovno rečeno “obećavaju”.

Analizirajući strukturu izletničkih gostiju koji posjete Prijestonicu nameću se tržišta Rusije, Francuske kao dominantnih pa je time neohodno i voditi računa o prisutnosti na istima. Ipak, negdje zabrinjava da Italijana nemamo u mjeri u kojoj smo navikli cijeneći bliskost, državničke veze i odnose koje imamo sa susjednom Italijom. Obzirom da smo se u ranijim nastupima predstavili u sjevernim oblastima Italije smatramo da bi naša zastupljenost trebala biti veća u južnim djelovima koji su osim geografske i komunikacione pristupačnosti i mentalitetski bliže našim osobenostima.

Time, Turistička organizacija Prijestonice Cetinje, naravno u zavisnosti od finansijskih mogućnosti, planira učestvovati na sajmovima u zemlji i inostranstvo u saradnji sa LTO i NTO kao i sa lokalnim partnerima Grand Hotelom, D.O.O. Lipska Pećina, Vinarijom Lipovac te turističkim agencijama iz Prijestonice. Mišljenja smo da je neophodna veća promocija na zapadno evropskom tržištu i u onim državama sa kojima putem avio saobraćaja imamo direktne konekcije (redovne avio linije, low cost kompanije, čarter linije...). Kao i do sada TOPC će na sajamskim nastupima na kojima bude učestvovala obavijestiti činioce turističke privrede i promovisati Cetinje kao turističku destinaciju kroz vizuelni identitet izložbenog pulta u okviru štanda, preko promotivnog materijala kao i u neposrednim razgovorima sa posjetiocima, agentima i drugim interesentima.

(Realizacija tokom cijele godine)

IV f. Studijske grupe (novinari, agenti, turoperatori...)

Jedan od efikasnih načina promocije turističkog proizvoda je što kvalitetnije prezentovati turističku ponudu Prijestonice raznim studijskim grupama - novinarima, turističkim agentima, turoperatoriima, blogerima, influenserima i sl. Ovaj način promocije predstavlja važnu aktivnost koja doprinosi promociji opštine jer ovdje se zapravo radi o većini dogovorenih posjeta Crnoj Gori. Obezbeđivanjem besplatnog boravka, ulaznica za muzeje i čineći njihov boravak sadržajnijim i ugodnim ove vrste usluga nam višestruko koriste jer ovi gosti posredstvom različitih vrsta reportaža upoznaju javno mjenje zemlje iz koje dolaze.

(Realizacija tokom cijele godine)

IV g. Monografija, brošure, flajeri

Monografija Cetinja najavljena da će biti završena u 2018. godini će ipak probiti planirani rok. Naime, od autora ovog projekta smo dobili obrazloženje da zbog poteškoća u prikupljanju arhivske građe i neophodnih dokumenata kao i otežanom pristupu muzejskoj građi i eksponatima usled aktuelnih revizija će rok završetka biti prolongiran do marta mjeseca 2019. godine. Uvažavajući značaj koji će monografija imati ne samo u turističkom već ukupnom smislu smo mišljenja da period od par mjeseci kašnjenja neće suštinski promijeniti stvari obzirom da je projekat davno zacrtan, a time i mnogo ranije trebao biti realizovan.

Tokom 2019. godine vršiće se reprint promotivnog materijala, shodno potrebama za sajamske nastupe i broju posjeta u našim info punktovima, preko kojih se promotivni materijal najviše

distribuirana. Brošura “Cetinje - uzvišena kultura i veličanstvena priroda” dostupna je na šest jezika: engleskom, francuskom, njemačkom, italijanskom, ruskom i crnogorskom. Osim brošure, najviše traženi promo materijal na info punktovima su: mape grada i okoline, frazološki rečnik, DVD prezentacija Cetinja, razglednice, flajeri, informatori.

V UNAPRJEĐENJE SARADNJE SA OBRAZOVNIM INSTITUCIJAMA

U ovoj godini su realizovane brojne aktivnosti u saradnji sa obrazovnim institucijama. Početkom godine, u namjeri ostvarivanja bolje saradnje, TOPC je uputila inicijative za saradnju svim obrazovnim institucijama u Prijestonici. Nakon pozitivnih odgovora se pristupilo organizaciji zajedničkih projekata. Školski časovi na dvorskom trgu, časovi u prirodi, projekat “Kako dočekati turistu”, humanitarne akcije, novogodišnje aktivnosti i sl. nam pokazuju da uključivanjem učenika, studenata, profesora na kraju svi dobijamo. Zajednički pripremajući razna dešavanja zapravo kreiramo ljepšu svakodnevicu. Namjera nam je i u 2019. godini nastaviti i raditi na njihovom unaprjeđenju. Osmišljavanjem jednodnevnih manifestacija u istorijskom jezgri gdje cirkuliše najveći broj turista i lokalnog stanovništva imamo višestruke efekte - podstičemo edukativne i kreativne pristupe kod učenika, a nadasve popularizujemo kulturu i animiramo turiste.

Na ovaj način se, između ostalog, prezentuje Cetinje kao budući univerzitetski centar Crne Gore, a lokalnom stanovništvu i turistima se vidljivijim pružaju različiti edukativni pristupi. Obzirom da su na Cetinju akademije (Muzička, Dramska, Likovna), srednje i osnovne škole smatramo da će efekat ovakvih aktivnosti biti atraktivan i sveobuhvatan.

Pored navedenog namjera nam je da damo podršku Udruženju studenata akademija sa Cetinja, radom na već dogovorenim projektima. Sa ovim udruženjem već su realizovane aktivnosti poput Street art performans na Dvorskom trgu u cilju animacije turista ali i afirmacije samih učesnika/studenata.

Turistička organizacija Prijestonice Cetinje je shodno načelu opšte korisnosti pored uključivanja svih obrazovnih institucija sa teritorije opštine (Rijeka Crnojević, Trešnjevo kada je riječ o ruralnom dijelu) bila usmjerena i na realizaciji pomoći u smislu obezbjeđivanja potrebnog mobilijara, rekvizita, materijala za nastavu i sl.

U saradnji sa Zavodom za školstvo, već nekoliko godina se uspješno realizuje projekat “Čas istorije u Prijestonici - Cetinje jedna priča”. Projekat podrazumijeva besplatan trodnevni boravak svih učenika sedmih razreda Osnovnih škola iz Crne Gore, kako bi se upoznali sa istorijskim, kulturnim i duhovnim središtem Crne Gore.

Cijeneći da je ulaganje u obrazovanje zapravo najisplativija investicija u budućnost grada, a time i države želimo uključiti učenike i studente da zajedničkim snagama kreiramo što ugodniji ambijent. Kroz inicijative poput ove ali i ostale projekte koje sprovodimo, a namijenjeni su mladima kao odgovorna organizacija doprinosimo pozitivnom trendu uključivanju i osposobljavanju mladih u procese rada.

VI INSTITUCIONALNE AKTIVNOSTI

Lokalna uprava – Turistička organizacija Prijestonice Cetinje će nastaviti da radi na unaprjeđenju saradnje sa organima lokalne uprave, u cilju kreiranja turističke politike grada, sa akcentom na promotivne aktivnosti, uvođenjem novih proizvoda, a sve u svrhu povećanja broja ostvarenih noćenja, kao i broja dnevnih posjeta za narednu godinu. Problem koji je evidentan već izvjestan period je što u Prijestonici nijesmo imali turističkog inspektora. Smatramo da će se njegovom pojavom eliminisati ili makar smanjiti siva ekonomija koja u turističkom smislu ruži sliku grada. Vjerujemo da će to usloviti povećanje broja registrovanih smještajnih kapaciteta, a time doći i do poboljšanja kvaliteta usluge. Takođe, broj ostvarenih noćenja će se preciznije evidentirati i, vjerujemo, značajno povećati u predstojećoj godini.

Saradnju ćemo nastaviti i sa Upravom za inspekcijske poslove, kroz razne inicijative, a sve u cilju suzbijanja sive ekonomije i legalizacije poslovanja iz oblasti turizma.

Državne institucije i ministarstva – U 2019. godini intenziviraćemo saradnju sa Nacionalnom turističkom organizacijom, Ministarstvom održivog razvoja i turizma, Ministarstvom kulture, Ministarstvom unutrašnjih poslova, Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja i lokalnim turističkim organizacijama sa kojim sarađujemo na raznim projektima i koje planiramo za naredni period (Elektromobilnost-Prevoz za sve, Turističko obilježavanje kulturnih dobara, Kulturni vodič, Kalendar Manifestacija...).

➤ Elektromobilnost – Prevoz za sve

Rezultati ostvareni u 2018. kada je riječ o električnim vozilima i „O bike“ biciklima nas obavezuju da nastavimo i još više doprinesemo očuvanju životne okoline. I drugi argumenti poput zdravih stilova života, oslobađanja prostora u parking zonama i dr. nameću unaprjeđivanje ambijenta i u ovom pravcu. Projektom *Prevoz za sve* želimo obezbijediti 10-tak bicikla na elektro-pogon ali i odgovarajućih stanica za punjenje kako bi omogućili i starijoj populaciji mogućnost individualnog užitka obilaska grada i kulturno-istorijskih atrakcija u samostalnoj režiji.

Električna bicikla predstavljaju potpuno nov turistički proizvod u Prijestonici Cetinje. Njihovom nabavkom će se obogatiti turistička ponuda grada. Bicikla su na električni

pogon i prilagođena svim uzrastima, čime omogućavaju lakšu dostupnost gotovo svih turističkih i kulturno-istorijskih znamenitosti i promovišu zdrave stilove života. U komparaciji sa klasičnim biciklima imaju veliku prednost kod značajno šire ciljne grupe (pogotovo žene, djeca i stariji ljudi) jer se manje koristi fizička snaga za njihovo postizanje brzine. Električna bicikala namijenjena svim uzrastima, prvenstveno će biti u ponudi turistima i starijoj populaciji kao i populaciji srednjih godina koja je najbrojnija kada su turističke posjete našem gradu u pitanju, a služiće za krstarenje i obilazak turističkih znamenitosti. Prikladna su za raznovrsne konfiguracije terena (on road i off road), a posebno interesantna za panoramske rute kakve su na teritoriji nacionalnih parkova Lovćen i Skadarsko jezero koji se nalaze na teritoriji Prijestonice Cetinje.

Kao dobar primjer i pozitivno iskustvo u 2018. godini pokazala su se i 2 električna vozila (vozića) namijenjena turistima za panoramsko razgledanje grada, koja su sa gotovo 2.000 prevezenih putnika za nepune pola godina opravdala očekivanja ovog pilot projekta. Takođe nabavkom i distribucijom novih bicikala za krstarenje gradom smo postigli efekat podizanja svijesti lokalnog ali i regionalnog stanovništva o uticaju bicikala kao prevoznog sredstva na prvenstveno zdravlje ali i na smanjenje zagađenja životne sredine.

- Projekat “Turističko obilježavanje kulturnih dobara” obuhvata izradu “Plana obilježavanja kulturnih dobara” na osnovu kojeg će se raditi glavni projekat od strane stručnih lica/firmi, shodno sprovedenoj tenderskoj procedure, uz usklađivanje sa “Pravilnik o saobraćajnoj signalizaciji broj: 01-3015/4 , Podgorica, 18. jula 2014. godine, Postavljanje znakova turističke signalizacije, Član 30”, kao i propisima Uprave za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore. Osnovni cilj projekta je obilježavanje i mapiranje kulturnih institucija na gradskom području Prijestonice Cetinje. Turistička organizacija Prijestonice Cetinje 2010. godine sprovela je projekat “Tematske staze” finasiran od strane GIZ-a (tadašnjeg GTZ-a). Projekat je obuhvatio obilježavanje kulturno-istorijskih znamenitosti u gradskom području podijeljenu kroz tri tematske staze: Gospodari, Duhovnost, Evropskim putem. Postavljanjem dvojezičnih (MNE i ENG) info tabli ispred samih objekata omogućeno je svim turistima i posjetiocima da se bliže upoznaju sa znamenitostima. Trenutno stanje postavljenih tabli nije na zadovoljavajućem nivou. Većina ih je oštećena i pohabana usled vremenaskih nepogoda ili ljudskog faktora, te je iste potrebno zamijeniti novim. Projekat (plan) predviđa lociranje pozicija, za postavljanje smjernica/znaklova i dotrajalih info tabli za obilježavanje kulturnih dobara na gradskom području. Glavnim projektom jasno će se definisati pozicije, izgled kao i sve neophodne mjere za implementaciju smjernica/znakova i info tabli.
- „Kulturni vodič Prijestonice Cetinje“ je nastavak uspješno započetog projekta u 2017. godini, koji je trajao 12 mjeseci i okupio veliki broj posjetilaca. Za godinu dana

trajanja projekta u saradnji sa kulturnim i obrazovnim institucijama doprli smo i zainteresovali blizu 30.000 potencijalnih posjetilaca/gostiju.

Imajući u vidu uspješnost istog nameće se kao potreba za kontinuiranom promocijom i valorizacijom kulturno – umjetničkih vrijednosti Prijestonice. Smatramo da ćemo uz redizajn novog kulturnog vodiča u izvjesnoj mjeri doći do boljeg efekta i odziva potencijalnih gostiju/posjetilaca uz pojačanu marketing kampanju ne samo kod javnih emitera na lokalnom i državnom nivou već i privatnih medijskih kuća. Osnovni cilj projekta oslanja se na „*Kulturni vodič Cetinja*“ (oktobar 2017 – oktobar 2018) koji je usmjeren na građane Cetinja i Crne Gore kao i brojne turiste, objedinjavanjem kulturnih i umjetničkih dešavanja na nivou grada koja su u organizaciji kulturnih i srodnih institucija. Namjera je da kroz realizaciju projekta krajnji korisnici (lokalno stanovništvo, potencijalni gosti, posjetioci/turisti) budu upoznati sa svim kulturnim i umjetničkim dešavanjima na mjesečnom nivou, u organizaciji kulturnih i srodnih institucija. Organizacijom kulturnih i umjetničkih dešavanja podiže se svijest lokalnom stanovništvu o kulturnim i umjetničkim vrijednostima Prijestonice Cetinje i vrši promocija istih brojnim turistima koji gravitiraju tokom cijele godine u našem gradu.

Privrednici – Pored sastanaka upriličenih sa turističkom privredom grada i osluškivanjem njihovih potreba, pristupili smo kreiranju strategije za zajedničke projekte. Povećaćemo intezitet saradnje sa privrednicima iz različitih privrednih grana koji posluju na teritoriji naše opštine i time utiču na kreiranje cjelokupne ponude.

Turističke agencije i turooperatori – Komunikacija sa turističkim agencijama i turooperatorima je svakodnevna poslovna obaveza Turističke organizacije Prijestonice Cetinje, a sve u cilju prevazilaženja problema i privlačenja turista na Cetinje.

Mjesne zajednice – Komunikacija sa mjesnim zajednicama i saradnja na projektima su aktivnosti koje nastavljamo i u narednoj godini, uviđajući značaj razvoja ruralnih područja na teritoriji naše opštine. Prirodni resursi na našim ruralnim područjima predstavljaju razne preduslove za razvoj seoskog turizma.

Nacionalni parkovi – Inteziviraćemo saradnju sa NP Lovćen i Skadarsko Jezero, i putem informativno-propagandnih djelatnosti, sajamskih nastupa, studijskih posjeta, medijskih nastupa promovisati prirodne vrijednosti parkova. Sve navedene aktivnosti usmjerene su ka uvećanju broja posjeta Nacionalnom parku Lovćen i Skadarsko Jezero.

VI KALENDAR MANIFESTACIJA

U smislu podsticanja, koordiniranja i organizovanja kulturnih, umjetničkih, zabavnih, privrednih, sportskih i drugih manifestacija koje doprinose obogaćivanju turističke ponude u 2018. godini smo uradili zaista puno. U poređenju sa 2017. koja je bila izuzetna sa ustaljenim tradicionalnim i nekim novim manifestacijama (više od 20-tak) u 2018. smo nastojali obuhvatiti sve i suštinski smo uspjeli duplirati taj broj (više od 40-tak). Raznovrsnošću programa, oživljavanjem nekih novih-starih lokacija smo uspjeli, kako lokalnom stanovništvu tako i turistima koji su boravili u tom periodu u Prijestonici, pružiti u najvećoj mjeri prijatan ugođaj i učiniti boravak u Prijestonici sadržajnijim i ljepšim.

Turistička organizacija planira i 2019. godinu učiniti sadržajnom kada su u pitanju kulturno-umjetnički i zabavni programi. U planu su kako manje javne priredbe tako i obilježavanje državnih praznika organizacijom prigodnih koncerata. Pri pravljenu ovog Programa rada i Finansijskog plana i ove godine polazimo od pretpostavke da ćemo sa menadžmentom Prijestonice, brojnim partnerima i sponzorima stvoriti preduslove za realizaciju planiranih manifestacija.

Logistički, a shodno mogućnostima i finansijski podržaćemo manifestacije i aktivnosti koje imaju za cilj unapređenje turističkog proizvoda kao i stvaranje prepoznatljivog imidža grada. Na zahtjev mjesnih zajednica, pomoći ćemo u organizaciji kulturno-umjetničkog programa za djecu i odrasle na njihovim teritorijama. Važno je istaći da će, kao i uvijek do sada, TOPC podržati i druge institucije u organizaciji svih događaja koje doprinose boljoj turističkoj i ukupnoj ponudi u gradu.

Uoči kao i tokom turističke sezone planiramo sljedeće aktivnosti:

Period januar-maj

Božićni bazar / Božićni koncert

Obilježavanje Međunarodnog dana planete

Umjetničko modni događaj

Obilježavanje Međunarodnog dana džeza

Školske časove na dvorskom trgu (5+5 ukupno desetak časova tokom jedne školske godine)

Proslava Dana Nezavisnosti

Festival pršute

Period jun-septembar

Sajam zdrave hrane, suvenira, rukotvorina...

Koncert u čast otvaranja Ljeta u Prijestonici

Miris lipa i meda 2018.

Koncert za dan državnosti

Predstava za najmlađe

Internacionalni festival folklora

Riječka noć

Njeguška trpeza

Espressivo, tradicionalna manifestacija koncerata klasične muzike

Cetinjsko sportsko ljeto

Svjetski dan biciklista / Biciklistički maraton / Biciklijada

Teniski turnir

Posjedak u Kosijerima

Veče sa prijateljima na Žabljaku Crnojevića

Period oktobar-decembar

Novogodišnji bazar

Prigodni programi za djecu u susret praznicima

Imajući u vidu da se većina manifestacija organizuje na otvorenom prostoru samim tim održavanje istih zavisi od vremenskih uslova. Takođe, kalendar manifestacija je program koji se planira u prvom kvartalu godine, koji ne isključuje upotpunjavanje sa novim sadržajima. Sam redosled najavljenih manifestacija ne obavezuje da istim redosledom i bude realizovan uključujući pomenute faktore.

ZAKLJUČAK

Svjedoci smo da u Prijestonici iz godine u godinu imamo kontinuirani rast broja turista naročito kada je riječ o izletničkim posjetama. Takođe, nije zanemarljiv i sve veći broj ostvarenih noćenja. Pokazatelji koji na to ukazuju su, između ostalog, sve veći broj izdavaoca privatnog smještaja. Ipak, ovdje moramo sa posebnom pažnjom informisati sve zainteresovane da smještaj i registruju jer brojke evidentiranih registrovanih izdavaoca smještaja nijesu u skladu sa ponudama koje se plasiraju putem raznih internet sajtova za oglašavanje. Iako Turistička organizacija Prijestonice Cetinja preduzima sve što jeste u našoj nadležnosti neophodno je uložiti i dodatne napore čime bi turistički ambijent Prijestonice bio na željenom nivou. Ipak, nije dovoljno da samo jedan subjekt teži boljitku jer turizam je grana sa snažnim i brzim promjenama koje zahtijevaju brzo prilagođavanje i djelovanje na svim nivoima. Upravo to je razlog što smo u prošloj godini posebnu pažnju posvetili saradnji sa obrazovnim institucijama, a time i najmlađima koji su naša budućnost.

TOPC je za 2019. godinu, kao uostalom i prethodnu godinu, planirala da u svojstvu organizatora, suorganizatora, sponzora, podrške bude prisutna u svim dešavanjima na teritoriji Prijestonice. Shodno finansijskim mogućnostima ćemo i u 2019. godini podsticati, koordinirati i organizovati kulturne, zabavne, sportske i dr. manifestacije koje doprinose obogaćivanju turističke ponude. Osim njih namjera nam je u skladu sa mogućnostima dopunjavati novim kako bi program manifestacija bio zanimljiviji i atraktivniji.

direktor Stručne službe TOPC

Oskar Huter

**TURISTIČKA ORGANIZACIJA
PRIJESTONICE CETINJE**

FINANSIJSKI PLAN ZA 2019. GODINU

SADRŽAJ

Uvod	.....	3
I Prihodi	.....	4
II Rashodi	.....	7

Uvod

Predlog Finansijskog plana Turističke organizacije Prijestonice Cetinje za 2019. godinu predstavlja sastavni dio Programa rada za 2019. godinu. U značajnoj mjeri ovaj plan se zasniva na postignućima iz ranijih godina, prije svega, onih iz 2017. i 2018. godine.

Shodno zacrtanim ciljevima će se realizovati aktivnosti predviđene Programom rada i Finansijskim planom za 2019. godinu, a sve u skladu sa projektovanim sredstvima odnosno planiranom ostvarenju prihoda.

I PRIHODI

Turistička organizacija Prijestonice Cetinje raspolaže sa sredstvima koja ostvaruje shodno Zakonu o turističkim organizacijama, Statutu Turističke organizacije Prijestonice Cetinje, Zakona o boravišnoj taksi kao i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Ukupan iznos prihoda za 2019. godinu projektovan je na iznos od **340.000,00** eura i u odnosu na prethodnu 2018. godinu je veći za **19,30%**

OPIS	Plan 2019.(€)	Plan 2018.(€)	Index 2019./2018.
PRIHODI VINSKA KUĆA	4.000,00	2.000,00	200,00 %
PRIHODI MORT, NTO I MIN. KULTURE	35.000,00	3.000,00	1166,67 %
PRIHODI PRIJESTONICA	24.000,00	18.000,00	133,33 %
PRIHODI PARKING	50.000,00	45.000,00	111,11 %
PRIHODI – ČLANSKI DOPRINOS	32.000,00	30.000,00	106,67 %
PRIHODI BORAVIŠNA TAKSA	15.000,00	15.000,00	100,00 %
PRIHODI – IZLETNIČKA TAKSA	120.000,00	115.000,00	104,35 %
PRIHODI – INFO PUNKTOVI	10.000,00	10.000,00	100,00 %
PRIHODI - OD ŠTANDOVA	18.000,00	15.000,00	120,00 %
PRIHODI – OD OSTALIH AKTIVNOSTI	32.000,00	32.000,00	100,00 %
UKUPNO	340.000,00	285.000,00	119,30 %

Obrazloženje:

Izrada Finansijskog plana, u najvećoj mjeri, se zasniva na analizi ostvarenih rezultata u 2018. godini. Kao što se i vidi iz priloženog namjera nam je da unaprijedimo i podignemo najveći broj stavki do realno ostvarivih iznosa.

Planirani prihodi za Vinsku kuću su duplo veći od ostvarenih u 2018. godinu i iznose 4.000,00 eura.

Ipak, index najvećeg očekivanog uvećanja se odnosi na sredstva koja su suštinski potvrđena, a odnose se na projekte sa kojima je Turistička organizacija Prijestonice Cetinje konkurisala kod Ministarstva kulture, Nacionalne turističke organizacije kao i Ministarstva održivog razvoja i turizma. Kako se radi o izvjesnoj realizaciji navedenih projekata time je ovom stavkom u najvećoj mjeri i došlo do uvećanja budžeta za 2019. godinu.

Sredstva koja očekujemo od Prijestonice kao osnivača za 2019. godinu su, takođe, planirana sa uvećanjem u odnosu na planirana iz 2018. godine. Svakako da je naše poslovanje determinisano ukupnim uspješnim poslovanjem Prijestonice pa iznos od 24.000,00 eura time je očekivan i odnosi se, takođe, i na doprinos Prijestonice u svim turističkim aktivnostima.

Sa povećanjem broja izletnika, i prihod od parkinga je iz godine u godinu veći. Time cifra od 50.000,00 eura je realna za ostvariti ukoliko budemo imali sezonu na nivou prošlogodišnje.

Sa pokazateljima koji nam ukazuju na efikasniji način ubiranja prihoda, a odnose se na rad Uprave prihoda Prijestonice Cetinje sa kojim Turistička organizacija Prijestonice Cetinje ima odličnu saradnju, stavka koje se odnose na članski doprinos je planirana da bude veća.

Kada je u pitanju Boravišna taksa, smatramo da mehanizme naplate država treba da ojača i možda bolje zakonski uredi na nivou svih opština, a time i lokalnih turističkih organizacija. Iz navedenih razloga ista stavka ostaje na prošlogodišnjem nivou iako vjerujemo da je potencijal znatno veći kada je ova stavka prihoda u pitanju.

Shodno već pomenutom i osvrtanjem na rekordne brojke iz 2018. planiramo ostvariti još bolje rezultate na ime izletničke takse u iznosu od 120.000,00 eura čime bi smo potvrdili kontinuitet rasta iz godine u godinu.

U 2018. godini nijesmo uspjeli sprovesti sve planirano kada su u pitanju Infopunktovi. Zapravo težnja za novim, atraktivnijim i pristupačnijim lokacijama za turiste i dalje je naš cilj. Ipak, ne želeći prejudicirati, a time i izaći na teren nepoznatog se i u ovoj godini baziramo na iznosu od 10.000,00 eura.

Sredstva koja je TOPC obezbijedila od izdavanja štandova za prodaju suvenira u 2018. godini nam daju za pravo da očekujemo rast obzirom da smo krajem iste godine realizovali projekat nabavke kućica čime su u velikoj mjeri unaprijeđeni uslovi, a time i želje zakupaca koji već godinama ostvaruju dobru poslovnu saradnju sa Turističkom organizacijom Prijestonice Cetinje. Planirani prihodi su 18.000,00 eura.

Planirane prihode od ostalih aktivnosti smo, u ovom možemo reći optimističnom budžetu, zadržali na nivou planiranih iz 2018. godine, prije svega, iz razloga što realističnijeg pristupa u planiranju, a uvažavajući činjenicu da smo gotovo u svim drugim stavkama projektovali rast.

II RASHODI

OPIS	Plan 2019.(€)	Plan 2018.(€)	Index 2019./2018.
Plate zaposlenim	125.000,00	125.000,00	100,00 %
Doprinosi zaposleni	25.000,00	25.000,00	100,00 %
Doprinosi poslodavac	4.000,00	4.000,00	100,00 %
Izvršni odbor	6.600,00	6.600,00	100,00 %
Plate po ugovorima	5.200,00	5.200,00	100,00 %
Nabav.vr.prod.robe – vina i suvenira	4.200,00	3.000,00	140,00 %
Materijal za održavanje objekata	4.000,00	2.000,00	200,00 %
Materijal za održavanje higijene	3.000,00	3.000,00	100,00 %
Održavanje vozila	1.000,00	800,00	125,00 %
Električna energija	2.000,00	2.000,00	100,00 %
Komunalne usluge / Voda i komunalije	5.000,00	4.000,00	125,00 %
Kancelarijski mobilijar	1.500,00	2.500,00	60,00 %
Gorivo	1.500,00	1.500,00	100,00 %
Zakup	3600,00	2.000,00	180,00 %
Služb. putovanja, ishrana, prevozi, smještaj	15.000,00	15.000,00	100,00 %
Poštanske usluge	500,00	400,00	125,00 %
Koncerti i nastupi	50.000,00	50.000,00	100,00 %
Amortizacija	5.000,00	5.000,00	100,00 %
Reklama i propaganda	5.000,00	5.000,00	100,00 %
Sponzorstva	4.500,00	3.000,00	150,00 %
Registracija vozila	1.000,00	300,00	333,33 %
Provizije bankama	2.500,00	2.000,00	125,00 %
Participacije	1.500,00	1.500,00	100,00 %
Oglasi i osiguranje	1.000,00	700,00	142,86 %

Takse	500,00	200,00	250,00 %
Troškovi telefona, interneta	3.000,00	3.000,00	100,00 %
Intel. usluge	3.000,00	3.000,00	100,00 %
Ostale razne usl.vezane za posl.	9.300,00	9.300,00	100,00 %
Realiz.projekata sa MORT, Min.kul., NTO i Prijestonicom Cetinje	45.000,00	/	
UKUPNO	340.000,00	285.000,00	119,30 %

Obrazloženje:

Po pitanju planiranih rashoda za 2019. godinu smo se takođe rukovodili istim principom tj. ostvarenim troškovima iz 2018. godine uključujući i realizaciju započetih i planiranih projekata.

Rashodi na ime plata zaposlenih i doprinosa su planirana u istom iznosu kako je to bilo i projektovano za 2018. godinu obzirom da nam je i tada bila namjera pristupiti izradi nove Unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta u skladu sa zakonom kao i za ostala lična primanja odnosno naknade članovima Izvršnog odbora i sredstava na ime plata po ugovorima.

Nabavka vrijednosne robe odnosno suvenira je planirana u većem obimu shodno namjeri TOPC-a da u 2019. godini želimo biti prisutni na više lokacija sa infopunktovima.

Obzirom da su vremenski uslovi tokom zima u prethodnim godinama u značajnoj mjeri uticali na objekat infopunkta TOPC-a koji se nalazi na Starom igralištu Ćipur nužno je pristupiti sanaciji pomenutog objekta pa iz tih razloga je i stavka materijal za održavanje objekata u 2019. veći za 200 % u odnosu na planirana sredstva iz 2018. godine.

Stavka održavanje vozila i registracije vozila je planirana većom cijeneći činjenicu da sada vozni park TOPC-a čine pored službenog vozila Dacia i dva elektro vozića ustupljena od Prijestonice Cetinje. Kako se, ipak, radi o novim vozilima vjerujemo da će planirana sredstva biti dovoljna za 2019. godinu kada je riječ o sredstvima za održavanje.

Po osnovu zakupa poslovnog prostora u istorijskom jezgru želimo biti prisutni na vidljivoj i dostupnoj lokaciji i u planu je obezbijediti poslovni prostor tokom ljeta kako bi turistima i svim posjetiocima Prijestonice bili na usluzi, a sve u cilju kreiranja što pogodnijeg turističkog ambijenta. S tim u vezi i rashodi po ovoj stavci su projektovani većim u odnosu na 2018. godinu za 180 %.

Strategija organizacije koncerata, nastupa i sličnih manifestacija je planirano da u ovoj godini bude na nivou planiranih iz 2018. i to 50.000,00 eura.

Kao što se iz priloženog vidi najveće uvećanje zapravo nova stavka u rashodima se odnosi na realizaciju projekata koje će TOPC u saradnji sa MORT, NTO, Ministarstvom kulture i Prijesticom Cetinje u 2019. godini. Riječ je o projektima *Prevoz za sve* (NTO, Prijestonica Cetinje i TOPC), *Turističko obilježavanje kulturnih dobara* (Ministarstvo kulture, TOPC), *Kulturni vodič* (Ministarstvo kulture, TOPC). Po pitanju navedenih projekata planiran je budžet od 45.000,00 eura.

direktor Stručne službe TOPC

Oskar Huter